

BREDE RAAD 010

ADVIES

Begeleiding van psychisch kwetsbare Rotterdammers die zelfstandig wonen

Goedkoop is duurkoop

Hoe te vroeg besparen tot hoge kosten kan leiden

See me, Feel me

Touch me, Heal me (Tommy, The Who)

*Snoopy stamt uit de jaren vijftig. De strip paste inclusie al toe voor het begrip werd uitgevonden.
Linus, het jongetje rechtsonder, wil altijd graag meedoen, maar dit lukt niet altijd.*

Goedkoop is duurkoop

Hoe te vroeg besparen tot hoge kosten kan leiden

Door

Karin Treffers

John Stoop

Bert Feikens

Marleen van der Zijp

Ineke Wilson

Jeroen van der Sluys

Koen van Dijk

Ondersteuning

Muel van Bunge

Brede Raad 010

info@brederaad-010.nl

Mei 2022, Brede Raad 010

Voor- woord

Kom maar eens uit de hoek waar de klappen vallen

Sommige mensen lijken in de hoek te zitten waar de klappen vallen en kom daar maar eens uit. Wie om wat voor reden dan ook enige tijd een beroep heeft moeten doen op hulp om het hoofd boven water te houden, krijgt te maken met een moeizame weg terug de samenleving in.

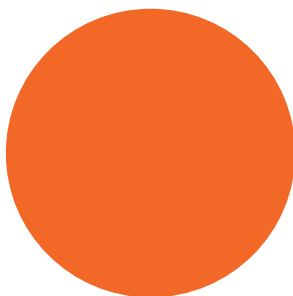
Ontzettend lastige vraag daarbij is hoelang je nog begeleiding of ondersteuning nodig hebt als je eenmaal weer zelfstandig denkt te kunnen gaan wonen. Niet alleen het eigen oordeel hierover, maar ook de ideeën van professionals en de mensen in je omgeving, zoals familie en burens, spelen hierin een belangrijke rol.

Wanneer ben je in staat zelfstandig te wonen en wie bepaalt of stelt vast dat dit zonder problemen voor jezelf of omwonenden kan? Hoe zit het met héél tijdelijke ondersteuning? Wat is bevorderlijk voor het welbevinden van de persoon in kwestie? Is te vroeg bezuinigen op begeleiding geen voorschot op hoge kosten later? Het is een dun lijntje waarop het ingewikkeld balanceren is.

Ons adviesteam Kwetsbare Personen houdt zich al geruime tijd bezig met dit onderwerp. Veel Rotterdammers weten ons te vinden met hun verhalen en ervaringen over mensen die al dan niet zonder begeleiding in staat zijn een zelfstandig bestaan op te bouwen. Onder deze mensen zijn verschillende categorieën te onderscheiden. In dit advies beperken wij ons tot Rotterdammers die zelfstandig wonen, vaak ooit een vorm van begeleiding kregen, geheel of deels werden losgelaten maar voor goed functioneren toch eigenlijk een vorm van begeleiding nodig hebben.

Hoe zit het met de timing van dat loslaten? Is dat een kwestie van een inhoudelijke beoordeling van wat het beste is voor mensen of van geld? Handelt de gemeente 'penny wise, pound foolish'? Is goedkoop duurkoop? Dit advies geeft de visie van de Brede Raad 010 hierop.

Koen van Dijk
Directeur-voorzitter Brede Raad 010

	Blz.
Voorwoord	3
Ervaringsverhaal	5
1. Inleiding	6
2. Zo vergaat het sommige Rotterdammers	6
3. Dit gebeurt al of zou (meer) moeten gebeuren	7
4. Zo zou het beter kunnen	10
5. Conclusie	11
6. Adviezen	12

Ervaringsverhaal 'Gemeente is mijn grootste vijand'

John was op zijn 17de al wees, dit heeft zijn leven enorm beïnvloed. Toch haalde hij diploma's en werkte onder meer in de petrochemische industrie en als beveiligder bij een gemeente. In zijn jeugd heeft hij wat foute dingen gedaan, waardoor hij een strafblad heeft. Zijn vriendin begon te drinken en werd alcoholist. Zijn gezin werd slachtoffer in de Kindertoeslagaffaire.

Behalve financiële problemen ontstonden ook problemen met Jeugdzorg. Vervolgens kreeg John een hersenbloeding. Omdat Jeugdzorg zijn dochter wilde meenemen, vluchtte hij na acht dagen uit het ziekenhuis en probeerde hij de Onder Toezicht Stelling (OTS) aan te vechten. De zaak liep uit de hand en een gemeenteambtenaar wilde hem laten opsluiten. Een psychiater vond daar geen grond voor, maar uiteindelijk zat hij een week in de cel. Zijn pro deo advocaat deed niet erg zijn best voor hem. Door de hersenbloeding slikte John veel medicijnen, die hem agressief maakten. Mensen, onder wie werkgevers, werden bang voor hem. Op een goed moment had hij even werk bij een gesubsidieerde instelling. Toen de subsidie werd ingetrokken stond hij weer op straat. Toen zijn dochter met kind bij hem wilde intrekken, kreeg John opnieuw te maken met de medewerkster die bij de eerste OTS betrokken was geweest, zij dreigde zijn kleinkind af te pakken. In John's woorden: *'De gemeente en de staat zijn je grootste vijand. Als je kind wordt afgenomen en alles gaat fout, heb je het gevoel van pure wanhoop.'*

Een begeleidster van een welzijnsinstelling heeft hem een tijd begeleid en hij vertelt: 'Zij heeft mijn leven veranderd en gered. Helaas heeft zij een andere baan gekregen. Het liefst zou hij haar kunnen bellen als zich een probleem aandient, want zij heeft hem goed geholpen. Gelukkig heeft zij hem toegezegd dat hij haar mag bellen als hij ergens niet meer uitkomt. In verband met zijn scheiding heeft de begeleidster een woning voor hem geregeld. Ook zijn schulden bij de corporatie zijn verdwenen. Zijn gezin heeft € 37.000 toegewezen gekregen uit de Kindertoeslagaffaire. Hij zou weer willen werken als hij een baan kan vinden die bij zijn persoonlijkheid past. Het feit dat het nu weer enigszins goed met hem gaat, schrijft hij toe aan zijn begeleidster, die hij nu niet meer heeft. Hij heeft gewoon een continue steunpilaar nodig.'

1. Inleiding

Hoe kunnen Rotterdammers met een psychische kwetsbaarheid de zorg krijgen die zij nodig hebben om volwaardig mee te doen en het gevoel te hebben om begrepen en serieus genomen te worden? En wat kan de gemeente eraan doen om dit te bevorderen? Over die vragen boog het adviesteam Rotterdammers met een psychische kwetsbaarheid zich de afgelopen maanden. Aanleiding hiervoor was de aanhoudende stroom verhalen die de leden van het adviesteam in hun omgeving beluisterden. De Brede Raad 010 baseert zijn adviezen op verhalen van Rotterdammers. Vandaar dat dit advies begint met hun ervaringen. Daarna volgt de analyse van waar het wel of niet goed gaat en de adviezen over hoe het beter kan.

2. Zo vergaat het sommige Rotterdammers

Sociaal isolement

Greet is 62 jaar, woont zelfstandig na jarenlange woonbegeleiding van een zorginstelling naar aanleiding van depressieve klachten met suïcidale gedachten. Het aanbod van activiteiten, zoals de Buurtcirkel, sluit niet aan op haar behoefte aan contact.

'Ik wil wel met mensen omgaan, maar dan wel op mijn intellectuele niveau. Ik krijg één keer per maand bezoek van iemand die mij vrijwillig bezoekt. Ik verkeer in een sociaal isolement en weet niet goed hoe nu verder', zegt zij.

Vicieuze spiraal naar beneden maar goede hulp

Linda heeft in haar vroege jeugd al een eetstoornis, waarvoor zij regelmatig is opgenomen. Nadat haar moeder uitgebreid in behandeling is geweest via een Wmo-medewerker, komt Linda voor zichzelf in contact met deze medewerker. Het feit dat zij haar kende, hielp om over haar problemen te praten. Die waren onder meer: autisme, opnieuw eetstoornis, depressie en het verlies van mensen in haar directe omgeving. Dit bracht haar in een vicieuze spiraal naar beneden.

'Ik ben meerdere keren opgenomen en de keren dat ik naar huis werd gestuurd en verder geen begeleiding kreeg, ervoer ik als moeilijk. Waarom kon ik niet preventief langer worden begeleid?'

De GGZ-hulp die Linda uiteindelijk kreeg, heeft gewerkt. Ook de hulp bij haar autisme hielp. Ze heeft nog een tijdje in een praatgroep gezeten bij het Erasmus Medisch Centrum. Tijdens corona verliep de hulp via belafspraken. Omdat zij toen in verwachting was, vond zij dat geen bezwaar. Anders had ze de voorkeur gegeven aan één op één gesprekken.

'Ik ben 0,0 positief over de gemeente'

Thomas (24) woont nu vijf jaar in Rotterdam en heeft een lastig verleden waarin hij is mishandeld en in jeugdzorg en in gesloten groepen via jeugdzorg heeft doorgebracht. Hij is gediagnosticeerd met autisme, ADHD, ODD en PTSS. Door een versobering van de Wajong valt hij nu onder de Participatiewet. Zijn opa en oma hebben hem een aantal jaren geleden na twee jaar op de bank zitten voor het blok gezet: ga werken of vertrek. Hij heeft daarna nog een tijdje begeleid gewoond bij een zorginstelling. Daarna

woonde hij in Rotterdam, waar het huis waar hij woonde, werd overvallen. Uiteindelijk kreeg hij met urgentie de woning waar hij nu woont. Thomas heeft via de gemeente al zo'n zes werkgevers versleten. Na een week of acht krijgt hij dan te horen dat hij niet bij het bedrijf past. Zijn jobcoach besteedt volgens hem te weinig tijd aan hem. Als hij een uitkering via het UWV zou krijgen, zou de jobcoach meer tijd toebedeeld krijgen om hem te helpen en hij is nu eenmaal geen doorsnee geval. In 2019 raakte hij in een dip, maakte schulden en kreeg een bewindvoerder toegewezen. Deze bewindvoerder heeft zijn taak niet uitgevoerd zoals het hoort.

De gemeente eiste een heel jaar uitkering terug, waardoor hij een schuld van €10.000 ontwikkelde. Nu heeft hij geen geld om in zijn toekomst te investeren. Hij wil graag buschauffeur worden, maar kan de lessen niet betalen. De gemeente wil het Perspectieffonds niet voor hem inzetten. Zijn vader heeft nu de bewindvoering overgenomen. Om in de schuldsanering terecht te komen, mag je niet meer dan een bepaald bedrag op je rekening hebben. Voor samenwonenden is dat €1.500 en voor alleenstaanden ongeveer € 1.000. Ondanks dat dit zijn huidige situatie is, wil de gemeente maar niet meewerken aan de start van de schuldsanering. Zijn vader wil hierover een rechtszaak beginnen, ook over de vraag of Thomas nog een aantal maanden uitkering moet terugbetalen. Thomas heeft het gevoel dat zijn leven stil staat: omdat hij geen financiële ruimte heeft, kan hij niet verder met zijn leven. Hij heeft al 3 jaar chronische stress door de situatie. 'Er is heel veel bureaucratie', zegt hij, de hulp is niet op de mens met een speciale achtergrond gericht. Heel veel werk past niet bij zijn achtergrond en gedrag. Je zou op kosten van de gemeente een basisopleiding moeten kunnen doen en de gemeente zou werk moeten aanbieden dat écht bij je past. Hij wil graag werken en zijn eigen geld verdienen.

Al deze gebeurtenissen samen zorgen ervoor dat Thomas zijn vertrouwen in de gemeente volledig kwijt is: 0,0. Het liefst wil hij een normaal leven: huisje, boompje, beestjes en in een dorp werken. Hij wil meer rust in zijn hoofd.

Agnes mist inloopmogelijkheden en herstelwerkgroepen in de Huizen van de Wijk.

'Voor kinderen en ouderen is er van alles, maar voor mensen met een ggz-achtergrond is er (te) weinig', zegt ze. 'Als ik zelf naar een Huis van de Wijk wil waar dit mogelijk is, moet ik twee wijken verderop naar een Huis van de Wijk, want bij mij in de buurt is er helemaal niets. Kom daar maar eens om als je door nare ervaringen niet langer met het openbaar vervoer durft te reizen.'

3. Dit gebeurt al of zou (meer) moeten gebeuren

Proef-wonen

De Brede Raad 010 ontvangt steeds meer signalen over en van psychisch kwetsbare Rotterdammers. In dit advies gaat het vooral om Rotterdammers die zelfstandig wonen, vaak nadat zij ooit enige tijd begeleid of behandeld zijn geweest.

Het lijkt erop dat de gemeente, zuchtend onder de tekorten in de zorg, steeds vaker de begeleiding van mensen tot een dusdanig minimum reduceert waardoor deze mensen op een gegeven moment in de knel raken. Dit leidt niet alleen tot onvoldoende zorg en ondersteuning voor deze mensen, maar ook tot overlast voor de mensen in hun nabijheid. Een greep uit de interviews die de Brede Raad 010 naar

aanleiding van deze signalen hield met kwetsbare mensen, ook wel mensen met een GGZ-achtergrond, voedt dit vermoeden.

Een oud-projectleider van een woningcorporatie:

‘Corporaties hebben met de gemeente afspraken over de huisvesting van mensen met verschillende achtergronden. Het gaat om mensen die uitstromen uit een zorgwoning, de crisisopvang, de nachtopvang, detentie, vrouwenopvang en om mensen die op straat leven. De gemeente bepaalt welke mensen uit deze groepen bij corporaties worden aangemeld. Dit kunnen in de praktijk zowel mensen zijn die heel teruggetrokken leven, als anderen die op bepaalde momenten heel druk tot psychotisch zijn of juist mensen die zo weinig mondig zijn dat zij hun woning laten overnemen door drugsrunners en andere criminelen.’

Daarnaast wonen in de wijken van Rotterdam ook reguliere huurders waarbij dit soort gedrag voorkomt.

De oud-projectleider wijst er op dat zelfstandig wonen niet alleen voor deze mensen zelf moeilijk en soms naar is, maar dat ook omwonenden hiervan ernstige overlast kunnen ondervinden.

‘Omdat we in de stad kennelijk het geld niet willen uitgeven voor een goede begeleiding, zorgt de gemeente voor een woonsituatie die voor de huurder zelf en de omwonenden verre van ideaal is. Tussen de gemeente en de corporaties is afgesproken dat bij bepaalde groepen mensen die uit zorg komen en zelfstandig gaan wonen speciale huurcontracten gelden, zoals ‘huurzorgcontracten’ waarbij huurders zorg moeten accepteren als zij een woning gaan huren. Indien nodig, schaal je de zorg snel weer op.

Nu is de gemeente penny wise, pound foolish bezig. Ze streeft ernaar mensen zo snel mogelijk uit een begeleidingstraject te krijgen en weer volledig op zichzelf te laten wonen. Te vaak is het gevolg dat deze mensen na enige tijd opnieuw in de problemen komen. Bijvoorbeeld door de vertraging in de aanvang van een uitkering nadat mensen uit een beschermd wonen situatie komen of doordat mensen niet met geld kunnen omgaan, ontstaan de eerste huurachterstanden en uitzetting dreigt alweer. Of mensen belanden opnieuw in een psychose en moeten opnieuw worden opgenomen, maar er is geen crisisplek of de crisisdienst ziet de problematiek niet als levensbedreigend terwijl de burens ernstige overlast van de situatie hebben. Ook zijn er mensen die voor bepaalde Wmo-voorzieningen opnieuw bij de Vraagwijzer moeten aankloppen omdat er geen waakvlamafpraak is: de draaideur zorgbehoevenden.

Per saldo is de gemeente duurder uit door vroegtijdige zorg, hulp of ondersteuning te snel af te bouwen waardoor het hele traject opnieuw van start moet. Dus kijk naar wat een individu het beste aan kan en observeer hem of haar gedurende het proef-wonen en creëer meer crisisplaatsen.

Ook bij huurders die ooit op eigen kracht zelf een woning via Woonnet huurden en al een tijd in de woning wonen, zijn er vergelijkbare situaties. Bij deze kwetsbare groep zitten ook veel zorgweigeraars, die met veel geduld naar het zorgaanbod toegeleid moeten worden. Geduld en tijd die er niet is als er een budgetprobleem en personeelstekort is.

Van tussenvoorziening naar zelfstandig wonen

Een woonbegeleider van een zorginstelling wijst erop dat zij de mensen die zij in hun tussenvoorziening begeleidt richting zelfstandig wonen, binnen veertien dagen na ondertekening van hun woonzorgcontract verhuisd moet hebben. Na die begeleiding laat zij haar cliënten noodgedwongen los.

‘Als zij een nieuwe start maken, hebben zij alleen hun kleding. Alles in de tussenvoorziening is van ons. Dus moeten zij een complete huisraad inclusief inrichting van de woning in twee weken organiseren. Ik

dring er dan ook bij hen op aan dat zij ongeveer € 5.000 spaargeld hebben als zij hieraan beginnen. Maar dan nog is zo snel verhuizen haast niet mogelijk: als je bij Ikea gordijnen bestelt, heb je al te maken met enkele weken levertijd. Natuurlijk kun je in plaats van gordijnen een laken voor de ramen hangen en met de inboedel improviseren. Ten overstaan van je burens maak je dan al een ongelukkige start. Er zit al snel een stempel op je dat er iets met je aan de hand is als je op zo'n manier je intrek neemt in een woning. Zou je mensen vier weken de tijd geven om te verhuizen, dan hebben zij wel de gelegenheid hun huis op orde te hebben op de dag van de verhuizing.'

Het probleem dat zich aandient, is dat de zorginstelling volgens de huidige afspraken niet meer dan twee weken vergoed krijgt voor de huisvesting van de vertrekkende cliënt. Zou dit twee weken langer zijn, dan zou een woonbegeleider in staat zijn de vertrekkende cliënt goed voor te bereiden op de verhuizing en in het bijzonder op zijn of haar start in de nieuwe woning, aldus de woonbegeleider die wij spraken. Twee weken langer blijven wonen in de beschermde omgeving zou ongeveer €4.000 kosten.

Als je uitgaat van wat iemand mankeert, staat die persoon met 1-0 achter

Saskia Lagerwaard, oprichtster van Stichting Jij, heeft zelf ondervonden wat een eetstoornis is. Tussen haar 18de en 25ste verzweeg zij haar boulimia. Zij kon haar leven wel voortzetten, maar weet wat het is als je er niet over kunt praten. Het is haar gelukt te herstellen van haar stoornis zonder specialistische hulp. Toen ze er eenmaal over durfde te praten, begon dat herstel. Samen met een vriendin zette zij Stichting Jij op voor jongeren met een eetstoornis.

Stichting Jij heeft een eigen visie, wil uitgaan van 'van, voor, door'. Er werken dus geen professionele therapeuten, waardoor zorgverzekeraars geen bijdrage leveren aan de activiteiten. Bovendien zijn zorgverzekeraars uit op een snel resultaat, terwijl Jij mensen de tijd wil geven om te herstellen. De mens staat centraal, je moet zelf de regie houden en kunnen uitvinden wat bij je past. Met een eigen bijdrage van € 75 per half jaar zijn bezoekers altijd welkom. Verder doet Jij aan fondsenwerving, houdt zij acties en zijn er donateurs. Er is een (bescheiden) subsidierelatie met de gemeente.

Hun signalen gaan onder meer over het grotendeels wegvallen van contactmomenten met hun instellingen/begeleiders. Deze contactmomenten zien zij zelf als noodzakelijk om 'volwaardig mee te kunnen doen', zowel mentaal, sociaal, praktisch, als maatschappelijk. De gemeente blijkt een tussenschakel te zijn van de instellingen die psychisch kwetsbare Rotterdammers in staat moeten stellen een waardig leven te leiden.

'Als je op de gemeentelijke website zoekt naar eetstoornis, raak je al snel de weg kwijt. Je vindt geen hulpaanbod. Bij verslaving bijvoorbeeld komt eetstoornis niet voor. Bij de gemeente delen ze mensen met psychische kwetsbaarheid in hokjes in. Mensen met een eetstoornis passen niet in zo'n hokje, dat maakt het moeilijk. Draai het eens om', zegt Saskia. 'Kijk naar wat mensen kunnen, naar hun talenten en kwaliteiten. Als je uitgaat van wat iemand mankeert, staat diegene al met 1-0 achter terwijl je in de kern niet gek bent. Steek dus je energie in wat mensen wel kunnen.'

Bij het ontbreken van professionele begeleiding zou de gemeente er goed aan doen initiatieven zoals Jij beter in staat te stellen mensen te ondersteunen in hun zelfstandigheid. Dit vooral als ervaringsdeskundigen de ondersteuning bieden.

Financieel wringt het

Een accountmanager van een grote zorgaanbieder is in het algemeen tevreden met het beleid van de gemeente maar heeft wel een kanttekening:

'Onze kernactiviteit is de begeleiding van kwetsbare mensen. Bij de aanbestedingen gaat de discussie vooral over de randvoorwaarden. Als je mensen bijvoorbeeld zelfstandig in een wijk wilt laten wonen, dan is bij een aantal van hen veel extra begeleiding nodig. Je wilt immers niet dat burens ernstige overlast bezorgen. Extra begeleiding kost echter geld en daar wringt de schoen nog wel eens.' Met andere woorden, als de gemeente wél bereid zou zijn ondersteuning financieel mogelijk te maken, zouden zorgaanbieders kunnen bijdragen aan het voorkomen van overlast voor burens en aan het bevorderen van het welbevinden van de cliënt.

4. Zo zou het beter kunnen

Telkens zien we Rotterdammers vastlopen. Natuurlijk ziet de Brede Raad 010 ook initiatieven die kwetsbare Rotterdammers op weg helpen naar een stabiel leven. Zo is het steunnetwerk van DOCK in Charlois een waardevol project dat mensens met elkaar in contact brengt waardoor zij geen beroep hoeven te doen op andere voorzieningen. De eerdergenoemde Stichting Jij is daar ook een mooi voorbeeld van. De Buurtcirkels van Pameijer in Rotterdam zijn netwerken van negen tot twaalf mensens die bij elkaar in de buurt wonen en elkaar ondersteunen.

Proeftuin Ruwaard

Kennisinstituut Movisie geeft andere voorbeelden in zijn dossier GGZ in de wijk. Zie:

<https://www.movisie.nl/publicatie/ggz-wijk>. Een heldere visie van de gemeente is een voorwaarde voor succes. Die visie is: een inclusieve samenleving, conform het VN-verdrag voor mensens met een beperking. De gemeente draagt uit dat mensens met psychische kwetsbaarheid er gewoon bij horen. Sociale professionals in wijkteams kunnen ervoor zorgen dat mensens met en zonder kwetsbaarheid met elkaar samenleven. Dit vraagt om samenwerking in een maatschappelijk steunsysteem op wijkniveau. Goede kennis van de GGZ is nodig om mensens met psychische kwetsbaarheid te kunnen ondersteunen. Denk aan kennis van de sociale kaart, kennis van de specifieke problematiek en kennis van het zorgproces. Proeftuin Ruwaard heeft met zijn programmatische aanpak positieve resultaten bereikt in het leveren van echt maatwerk. De volgende vragen staan hierin steeds centraal: wat zijn jouw doelen en waar wil jij naar toe werken? Wat kun jij betekenen voor jezelf en voor een ander? En wat heb jij daarvoor nodig? Op basis van de antwoorden hierop worden sociaal professionals die in de wijk werken ingezet. Hiermee wordt veel bureaucratie en 'van de kast naar de muur'-beweging vermeden.

Vertaald naar Rotterdam zou het een grote stap zijn als de gemeente kwetsbare Rotterdammers een langdurige, vaste coach met handelingsbevoegdheid zou toewijzen die hen op maat begeleidt. Door hierin te investeren, voorkomt de gemeente dat mensens alsnog in de knel komen als zij geen begeleiding krijgen of als hun begeleiding te vroeg wordt stopgezet.

GGZ-vriendelijke gemeente

Een ander initiatief waardoor de gemeente Rotterdam het wiel niet hoeft uit te vinden, is dat van de GGZ-vriendelijke gemeente: <https://www.ggzvriendelijkegemeente.nl/>. Met hun expertise willen de initiatiefnemers gemeentes helpen die een steuntje in de rug nodig hebben bij het werken aan een

inclusieve samenleving. Een samenleving waar afwijking van het normale niet bestraft wordt met uitsluiting. Er schuilen mooie kansen voor een nieuwe vorm van samenleven, waarbij psychische kwetsbaarheid er mag zijn en waar mensen, naar vermogen, daadwerkelijk mee kunnen doen. Zelforganisaties en burgerinitiatieven kunnen met middelen en kennis worden versterkt. Belangrijke middelen zijn locaties voor overleg en ontmoeting, en vaak (bescheiden) budgetten voor activiteiten. Bij kennis gaat het om kennis over organiseren, gelijkwaardig samenwerken, besluitvorming, conflictoplossing. Ook inwoners zijn overtuigd geraakt dat wat in de samenleving speelt door instanties moet worden opgelost en moeten het vertrouwen herwinnen dat zij de belangrijkste rol spelen en dat het hun samenleving is. Ondersteuning bieden zonder het eigenaarschap over te nemen, voorbeelden aanreiken waarin inwoners zelf in de lead zijn, voorbeelden aanreiken waarin inwoners naar elkaar uitreiken zonder in hiërarchie te belanden en zich vrij en beter voelen over hun plek in de samenleving. In onder andere Helmond, Nijmegen, Utrecht, Zeeland, Amsterdam en Doetinchem zijn door ervaringsdeskundigen herstelwerkplaatsen opgericht.

5. Conclusie

Veel Rotterdammers hebben te maken met kwetsbaarheid waarmee met de juiste ondersteuning goed te leven zou zijn, bij voorkeur in zelfstandigheid. Andere Rotterdammers, die met kwetsbare personen in hun omgeving leven, ondervinden de gevolgen als ondersteuning tekortschiet of te vroeg wordt afgebouwd. De gemeente Rotterdam voert beleid voor kwetsbare mensen. Voor de mensen die wij hebben gesproken, geldt dat zij (te) vroeg zelfstandig zijn gaan wonen zonder de bij de persoon passende ondersteuning. Als dit uit financiële overwegingen gebeurt, dan is de gemeente, zoals in de inleiding verondersteld, ‘penny wise, pound foolish’ bezig. Ze bezuinigt met andere woorden op korte termijn ondersteuning door te summere mogelijkheden te bieden in de contracten met zorgverleners, waardoor later meer middelen nodig zijn om de kwetsbare personen alsnog te helpen en om de hierdoor ontstane overlast te herstellen. Zij zou haar beleid op dit gebied kunnen verbeteren met bijgaande adviezen.

Adviezen

Advies 1

Breid proef wonen standaard uit met een waakvlamfunctie.

Advies 2

Stel vaste coaches met handelingsbevoegdheid aan die kwetsbare personen op maat begeleiden.

Advies 3

Organiseer samenwerking in een maatschappelijk steunsysteem op wijkniveau.

Advies 4

Verleng de termijn waarin mensen uit begeleid naar zelfstandig wonen gaan tot een haalbaar aantal weken, bijvoorbeeld vier, zodat zij hun woning naar behoren kunnen inrichten.

Advies 5

Ondersteun organisaties waarin ervaringsdeskundigen kwetsbare mensen ondersteunen in hun zelfstandigheid.

Advies 6

Bevorder onder meer met laagdrempelige voorzieningen in de Huizen van de Wijk dat kwetsbare personen elkaar kunnen ontmoeten.

Advies 7

Verbind Rotterdam met het initiatief van de GGZ-vriendelijke gemeente.

Advies 8

Wees ruimhartiger in de randvoorwaarden bij aanbestedingen met zorgverleners.